

Prof. J. Nathans

Het MAB vóór 50 jaar

januari 1935

1935 was een van die jaren waarin gewelddadige gebeurtenissen veelvuldig voorkwamen, waaronder bijvoorbeeld de grote mars van de Chinese communisten naar Sjensi, de Italiaanse inval in Abessinië en de terugkeer van het Saargebied naar Hitlers Duitse Rijk. Ook valt het dodelijk ongeluk te melden van koningin Astrid, de zo bijzonder populaire vorstin in Europa. Dat ongeluk was goed voor sensationele fotoreportages; ik herinner mij een foto van de plaats des ongeluks met het onderschrift: 'en hier sloeg Haar Koninklijk Hoofd te pletter'.

Geweld, smeulige details, Eerbiedig Gebruik van Hoofdletters; is daar ook iets van in het MAB van dat jaar terug te vinden? Onder de redacteurs en bijdragen leverende auteurs bevonden zich velen die tot de geweldenaren op het gebied van de accountancy, de bedrijfshuishoudkunde en aanverwante vakken konden worden beschouwd maar gewelddadig waren zij niet hoewel in hun debatten en polemieken, hoe elegant en zakelijk deze ook geformuleerd mochten zijn, toch wel iets agressiefs doorklinkt en over hoofdletters gesproken: hoe vinniger de polemiek, des te meer wordt de Geachte becritiseerde Schrijver met Gij aangesproken. Zo iets komt ook in het januarinumnummer 1935 voor waarin R. A. Dijker van leer trekt tegen de opvattingen van S. Kleerekoper, zoals die blijken uit zijn artikel (waarvan slechts het eerste deel was verschenen) dat de voorraadcontrole in de literatuur behandelde. Dijker noch Kleerekoper in zijn weerwoord, laten weinig heel van elkaars opvattingen ondanks hun in het geschrift beleden waardering voor elkander; hun standpunten liggen te ver uiteen en van een toenadering kan geen sprake zijn. Wat bovendien voor Kleerekoper een bijzonder kwalijke zaak was, was dat er kritiek werd geleverd op een werkstuk waaraan hij nog bezig was en waarvan de publikatie derhalve nog niet was afgesloten. Hij vond dat, zeker wetenschappelijk gezien een niet-oirbare manier van doen. Zijn kritiek op deze door hem verfoeide handelwijze blijkt impliciet uit het slotwoord van zijn repliek: 'De grote autoriteit van den opponent, die mijn werk zijn critiek waardig keurde, deed mij besluiten de gewone serie te onderbreken voor deze repliek, trots het ongewone moment - hangende een bespreking - waarop de critiek werd uitgebracht.'

Per 1 januari 1935 is in Duitsland een 'Gebührenordnung für Wirtschafts-

prüfer' van kracht geworden. Het is een dwingende regeling ofschoon er ter bevordering van de praktische toepassing uitzonderingen op de voorschriften zijn open gelaten. Als leidende gedachte geldt een tijdstarief met de onmisbaar geachte aanvulling van een 'Wertgebühr', die berekend wordt naar het totaal van de actiefzijde van de balans nadat een daarin eventueel begrepen verliessaldo is afgetrokken.

In het laatste nummer van 1934 besprak Limperg de lof, die de Engelse financiële pers had toegezwaaid aan de Nederlandse accountantsverklaring in het laatstverschenen jaarverslag van N.V. Philips Gloeilampenfabrieken. Limperg wees er toen op dat de pers die lof verbond aan de inhoud van het verslag en de uitgebreidheid van de accountantsverklaring, maar dat die lof gegrond behoorde te zijn in de omstandigheid dat de Nederlandse accountant meer in zijn onderzoek had gedaan dan de Engelse pers van de Engelse accountants gewoon is. De redactie van The Accountants Magazine stelt thans dat men bedoelde te spreken van een model-rapport en niet van een model-controle; de bekwaamheid van de Britse auditors om een nauwkeurige en zorgvuldige controle uit te oefenen werd toch niet in twijfel getrokken. Limperg, de man die de uitvoerige verklaring in de vorm zoals die in ons land al te vaak scheen voor te komen altijd heeft bestreden kan zich wat dat betreft wel met zijn Engelse collega verenigen maar dat neemt niet weg dat de Nederlandse accountant inderdaad meer doet dan de Engelse collega, hetgeen met name naar voren komt bij het onderzoek van de voorraden en de bereidheid de verantwoordelijkheid voor hun aanwezigheid te dragen; men mag er, betoogt hij, het Engelse blad een verwijt van maken dat het door zijn opmerking over de vorm van de verklaring twijfel heeft trachten te zaaien aan de gegrondheid van de verklaring op dit punt, dus aan de betekenis van het onderzoek zelf.

De gedachte van het vrijwillig filiaalsysteem is het nabootsen van het grootfiliaalbedrijf. De eigendom blijft echter gedecentraliseerd maar de koopkracht der aangeslotenen wordt gecentraliseerd. De ontwikkeling van de inkoop in het groot en van de collectieve verkooppropaganda was in de Verenigde Staten verbazingwekkend. De gedachte heeft reeds in de Scandinavische landen en in Nederland postgevat. Aldus J. F. ten Doesschate in de E.S.B. van 17 oktober 1934.